

DRUŠTVO ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC SLOVENIJE (DOPPS) IN NJEGOVIH 25 LET

DOPPS – BirdLife Slovenia and its 25 years

Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS) letos praznuje svoj srebrni jubilej. In kot se za tako priložnost spodobi, se je treba ozreti na res uspešno prehojeno pot, sešteti sladke pa tudi grenke trenutke. In iz vsega potegniti kakšen nauk. Iz neobglenega, a odločnega begavca, ki je v prvem letu obstoja štel borih 88 članov, je po nekaj golitvah zrasel mogočen ptič, za katerim leti tisočglava članska jata!

Društvo pa ni nastalo čez noč, ampak so razmere za njegovo ustanovitev dozorevale in nazadnje tudi dozorele. Tičarska tradicija na Slovenskem je stara in je tudi preživljala svojo evolucijo. S tesnobo v srcu se spominjamo naših daljnih predhodnikov, ki so svojo ljubezen do ptičev izkazovali tudi zelo neposredno: imeli so jih tako radi, da so jih kar požrli! Hoteli ali ne, priznati moramo, da je bila pri nas kultura lova ptičev za prehrano, predvsem jeseni, precej razvita, zlasti v osrednjem in primorskem delu države, če stvar približno zaokrožimo. Tisoče drobnih pevcev je jeseni končalo zlasti na gosposkih mizah. To pa je, hvala bogu, že daljna preteklost.

Hkrati z lovom pa se je vzpostavljala določen odnos med lovci in ptiči. Ptiče so zadrževali v kletkah tudi za zabavo, predvsem pa so jih uporabljali za vabnike v naslednji lovski sezoni. Uspešno zadrževanje ptičev v ujetništvu je zahtevalo dobro poznavanje njihovih potreb, predvsem prehranjevalnih. In nekateri tičarji so bili v tem pravi mojstri. Tudi glede oglašanja ptičev so bili prav tenkočutni: pri nekaterih vrstah, npr. ščinkavcu *Fringilla coelebs*, so ločevali različne tipe petja in pevcem dajali svoja imena, kot npr. ropočev, griču, vidru, cekiv, kočev in še druga.

Začetek organiziranega obročkanja ptičev, leta 1926 v okviru Ornitološkega observatorija, je za tičarje pomenil pravo revolucijo. Lahko so osmislili svoje delo in z njim prispevali k napredku ornitološke znanosti. Sprva lov na limanice, s številnimi pomanjkljivostmi, ki so šle zlasti na račun ujetega, z limom zamazanega ptiča, je leta 1973 zamenjal lov z mrežami. Ulov je bil neprimerljivo večji in lovilo se je vse več za Slovenijo novih ptičjih vrst. Danes obročarska dejavnost poteka v okviru Prirodoslovnega muzeja Slovenije in združuje okoli 60 zunanjih sodelavcev. Med že omenjenimi 88 člani društva v prvem letu jih je bilo kar 45 iz vrst obročkovalcev.

Opazovanje ptičev – in zapisovanje podatkov o tem – se je zelo razmahnilo. O tem govorijo številni zapisi v različnih revijah ali samostojna dela, ki pomenijo začetek in temelj favnistike. Neprimerno večje število zapisov pa je končalo po različnih beležnicah in predalih, ni jim bilo dano, da bi bilo njihovo poslanstvo udeleženo. Vse bolj se je kazala tudi potreba po kvantifikaciji zbranih podatkov, po njihovem sistematičnem uvrščanju v prostoru, skratka, pokazala se je potreba po ornitološkem atlasu, tako gnezdilsk kot prezimovalcev. Pa ne samo pri nas. Priprave zanj so se začele tudi v okviru Evrope in Slovenija je pristopila k evropskemu sodelovanju, ko na drugih področjih o podobnih dejavnostih sploh še slišali nismo. Napočil je čas, da smo se slovenski opazovalci